

Banca Națională a Moldovei

Nr. 31-002/46/1723

23.05.2023

Dlui Marian RADU,
Președinte al Comisiei Economie Buget și Finanțe

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105
MD-2004, mun. Chișinău

Prin prezenta, cu referire la proiectul amendamentului la proiectul de lege privind serviciile de finanțare participativă (aprobat în lectura I la data de 02.03.2023), recomandăm reevaluarea acestuia din perspectiva următoarelor aspecte:

- **Evitarea arbitrajului de reglementare.** Cadrul legal național în vigoare reglementează cu precizie categoriile de entități, care pot desfășura activități de creditare cu titlu profesionist (spre exemplu – bănci, organizații de creditare nebancară). Aceste categorii de entități sunt supuse unor cerințe de reglementare și supraveghere, comensurabile riscurilor asumate și intereselor ce urmează a fi protejate. Includerea activităților de intermediere a creditării de consum în spectrul activităților desfășurate de furnizorul de servicii de finanțare participativă, cuplată cu dreptul acestuia de a atrage mijloace bănești de la persoanele fizice, ar putea reprezenta un canal alternativ pentru desfășurarea unor activități de creditare profesionistă, într-un cadru de reglementare și supraveghere mai puțin riguros, decât cel învedereat pentru activități similare desfășurate de alți creditori.
- **Evitarea supraîndatorării populației.** În anul 2022 s-au întreprins măsuri de limitare a supraîndatorării populației și de creare a unor practici bancare și nebancare de creditare responsabilă a consumatorilor. În absența unor mecanisme robuste de examinare, verificare și schimb de informații cu privire la debitorii – persoane fizice, amendamentul propus ar permite accesul la finanțare și persoanelor deja îndatorate la limită și ar anula eforturile depuse în sectoarele de creditare bancară și non-bancară în acest domeniu. Riscurile de supraîndatorare a populației sunt amplificate de faptul, că persoanele fizice pot participa în calitate de creditor și debitor în cadrul aceleiași tranzacții intermediare de furnizorul de servicii de finanțare participativă (*furnizor*). Considerăm necesară efectuarea unei analize preliminare a potențialului impact al propunerilor respective, însoțită de reevaluarea și recalibrarea sumei limitelor stabilite pentru îndatorarea debitorului-consumator (5000 EUR) cu capacitatea investitorilor nesofisticați de a finanța creditele individual per credit și cumulativ în decurs de 1 an (art. 26). Adicional, atenționăm asupra faptului, că modalitatea de confirmare de către investitorul nesofisticat a respectării cerințelor aplicabile limitelor investiționale este imprecisă și pare a fi lăsată exclusiv la latitudinea investitorului (prin

depunerea unei declarații/confirmări pe proprie răspundere) – aspect, care urmează a fi consolidat prin impunerea unor obligații și responsabilități furnizorului cu privire la verificarea acestor aspecte, precum și cerințe de reevaluare anuală a investitorilor sofisticati pentru reconfirmarea calității acestora (având în vedere că statutul de investitor sofisticat, care conduce la aplicarea unui nivel minim de protecție, este condiționat și de realizarea unor activități pe piața de capital pe parcursul ultimului an).

- **Asigurarea unui nivel suficient de protecție a consumatorilor.** Semnalăm, că Regulamentul (UE) 2020/1503¹, transpus parțial prin proiectul de lege nu se aplică serviciilor de finanțare participativă prestate dezvoltatorilor de proiecte care sunt consumatori, reglementarea creditării de consum fiind delegată legislațiilor naționale ale statelor-membre². Finalitatea finanțării participative reglementată în Regulamentului nr. 2020/1503 o reprezintă finanțarea activităților economice ale persoanelor fizice și juridice, întru potențarea inițiativelor de afaceri. Corespunzător, întreg conceptul și mecanismele stabilite în Regulamentul nr. 2020/1503 sunt construite în sensul atingerii acestui obiectiv specific, nefiind ajustate particularităților activității de creditare a consumatorilor- persoane fizice. În același timp, activitatea de creditare a consumatorilor prin intermediul platformelor de finanțare participativă reclamă reglementări speciale, adaptate particularităților activităților desfășurate exclusiv pe o platformă electronică, cu recunoașterea obligațiilor și drepturilor specifice ale fiecărui actor în acest proces. Caracterul insuficient al reglementărilor europene în materie de protecție a consumatorilor este recunoscut și prin inițiativa de revizuire a Directivei 2008/48 cu privire la contractele de credit pentru consumatori, materializată într-o propunere de Directivă 2021/347 privind creditele de consum³. Prin comparație cu Directiva în vigoare, propunerea de Directivă reglementează expres drepturile consumatorilor în cadrul unui contract de credit încheiat cu/prin intermediul platformei de finanțare participativă, precum și obligațiile corelative ale creditorilor. Important, în funcție de multitudinea de scenarii și ipostaze sunt reglementate distinct:

- obligațiile furnizorului, atunci când acesta deține statutul de creditor;
- obligațiile furnizorului, atunci când acesta deține statutul de intermediar de credit;
- obligațiile creditorului (intermediat de platformă), atunci când acesta este un profesionist;
- obligațiile furnizorului, atunci când acesta intermediază un credit de consum acordat de un non-profesionist.

În această ordine de idei, apreciem drept insuficientă și imprecisă prevederea din alin. (4) al articolului 5 din proiectul de amendament, care stabilește că „La acordarea creditelor pentru consumatori, furnizorul va respecta Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori.”. Considerăm necesară precizarea clară a obligațiilor care îi revin furnizorului,

¹ Regulamentul (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri

² Înțelegem că experiența internațională este eterogenă, unele jurisdicții rezervând dreptul de creditare profesionistă a consumatorilor, în principal, băncilor

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2021:347:FIN>

în unica calitate pe care o deține potrivit proiectului de amendament – cea de intermediar de credit, și nu creditor. Similar, urmează a fi precizată, în mod generic, incidența prevederilor Legii nr. 202/2013 asupra contractelor de credit de consum încheiate prin intermediul platformei (redacția curentă a normei este imprecisă privind drepturile consumatorilor, spre exemplu – cel de revocare), precum și operarea altor precizări necesare pentru a reglementa fără echivoc categoriile de drepturi și obligații în domeniul protecției consumatorilor, atribuite fiecărui participant în procesul de finanțare participativă.

- **Consolidarea cerințelor prudențiale aplicabile furnizorului.**

Referitor la propunerea de completare a art. 41 cu un alineat nou potrivit căruia autoritatea de supraveghere are dreptul să stabilească prin actele sale normative norme prudențiale și/sau neprudențiale suplimentare, în cazul când deja a intervenit un anumit risc de nerambursare, semnalăm că formula “norme prudențiale și/sau neprudențiale suplimentare” este imprecisă și poate fi interpretată atât în sensul stabilirii unor categorii/tipuri noi de norme aplicabile activității furnizorului, cât și în sensul stabilirii unor coeficienți mai restrictivi față de cei stabiliți deja prin lege (fără a institui obligații de altă natură).

Adițional, opinăm că atât proiectul de lege (art.5) cât și amendamentele propuse (art. II subpct.3, art. V), nu reglementează suficient exigențele prudențiale față de furnizorii de servicii de finanțare participativă. Astfel, remarcăm că în proiectul de lege nu sunt clar reglementate atribuțiile și drepturile autorității de supraveghere la etapa incipientă a activității furnizorului de servicii de finanțare participativă, în ceea ce privește normele prudențiale și/sau neprudențiale care urmează a fi respectate de furnizorul de servicii de finanțare participativă la prestarea/acordare serviciilor și până la survenirea cazurilor enumerate la alineat (4) al articolul 41 propus prin amendament, or, în situațiile descrise sunt necesare a fi prevăzute anumite măsuri/cerințe prudențiale și pentru această etapă pentru a diminua riscul de nerambursare.

Totodată, cu referire la propunerea de completare a art. 5 (renumerotat 6) din capitolul II din proiectul de lege, cu o nouă garanție prudențială de care trebuie să dispună furnizorul de servicii de finanțare participativă la acordarea serviciilor de finanțare participativă, considerăm că această garanție prudențială de doar 25% din valoarea cheltuielilor general fixe aferente anului precedent, este insuficientă în coroborare cu valoarea mijloacelor bănești de 1 000 000 euro (în al treilea an) ce pot fi acumulate pentru un singur proiect de finanțare participativă (valoare propusă prin prezentul amendament la art. 4 alin. (1) din proiectul de lege). Astfel, propunem revizuirea normei de la art. 5 alin. (1) din proiectul de lege, prin completarea acesteia cu competența autorității de supraveghere de a majora unilateral această limită de 25%, în dependență de portofoliul creditelor neperformante și/sau a zilelor maxime restante. Suplimentar, propunem substituirea cuvintelor „garanții prudențiale” prin cuvintele „cerințe prudențiale față de furnizori”.

Adițional comentariilor aduse pe marginea proiectului de amendament, semnalăm, că potrivit art. 37 alin. (2) lit. a) din proiectul de lege, entitățile care nimeresc sub incidența art. 1 alin. (2) și intenționează să furnizeze servicii de finanțare participativă, urmează să anexeze la cererea de autorizare un aviz prealabil al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la completarea obiectului de activitate al acestora cu activități de prestare a serviciilor de finanțare participativă. În acest sens, reiterăm propunerea din scrisoarea Băncii Naționale a Moldovei nr. 31-002/64/3162 din 04.11.2022 și anume de excludere din proiectul de lege a prevederilor art. 37 alin. (2) lit. a) care se referă la necesitatea unui astfel de aviz. Astfel, atenționăm că legile sectoriale stabilesc deja reglementări aplicabile activităților permise/interzise subiecților respectivi, precum și actele permissive eliberate de autoritățile competente în aceste cazuri unor categorii de subiecți (a se vedea, spre ex. art. 8 (1) din Legea 1/2018, art. 14 alin. (1) lit. p) din Legea nr. 202/2017). Suplimentar, opinăm că nu este necesară o astfel de prevedere, din considerentul că pentru entitățile la care face trimitere art. 37 alin. (2) lit. a), care nu au dreptul să desfășoare decât anumite activități, potrivit legilor sectoriale, această prevedere legală devine imposibil de a fi aplicată. Pe de altă parte, această cerință poate fi interpretată în mod eronat drept o abilitare implicită a acestor entități de a desfășura activitatea de prestare a serviciilor de finanțare participativă chiar și în cazurile în care legile sectoriale stabilesc restricții privind categoriile de activități ce pot fi desfășurate cu titlu profesionist.

Cu respect,

Octavian ARMAȘU
Guvernator